

Sygn. akt I ACa 195/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 23 sierpnia 2016 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny w składzie:

Przewodniczący SSA Jolanta Grzegorzczak

Sędziowie SA Krystyna Golinowska

del. SO Paweł Hochman (spr.)

Protokolant sekretarz sądowy Lidia Milczarek

po rozpoznaniu w dniu 23 sierpnia 2016 r. w Łodzi na rozprawie

sprawy z powództwa **P. B.**

przeciwko **Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P.**

o odszkodowanie

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Płocku

z dnia 17 listopada 2015 r. sygn. akt I C 1258/14

1. **oddala apelację;**

2. **zasądza od P. B. na rzecz Skarbu Państwa – Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kwotę 2.700 (dwa tysiące siedemset) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym;**

3. **przyznaje i nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa Sądowi Okręgowego w P. na rzecz adwokata K. Ś. prowadzącego Kancelarię Adwokacką w P. wynagrodzenie w kwocie 3.321 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) zł brutto tytułem nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym.**

Sygn. akt I ACa 195/16

UZASADNIENIE

W dniu 25 marca 2014 r. P. B. złożył pozew przeciwko Skarbowi Państwa - Zakładowi Karnemu w P. o zasądzenie na jego rzecz kwoty 80.000 zł oraz kwoty 80.000 zł tytułem zadośćuczynienia za krzywdy doznane w związku z przebywaniem w Zakładzie Karnym w P. w warunkach naruszających jego dobra osobiste.

W uzasadnieniu powód podniósł, że w Zakładzie Karnym w P. osadzony został w celi 707 i 703, które były przepelnione, brak było ciepłej wody, w oknach były blindy, było złe oświetlenie i warunki sanitarne, brak wentylacji i sprzętu gospodarczego.

W odpowiedzi na pozew Skarb Państwa - Zakład Karny w P., za który czynności procesowe przejęła Prokuratura Generalna Skarbu Państwa wniósł o oddalenie powództwa i zasądzenie od powoda na rzecz Skarbu Państwa kosztów procesu, w tym na rzecz Prokuraturii Generalnej Skarbu Państwa kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych. Pozwany zakwestionował roszczenie co do zasady, jak i co do wysokości. Zakwestionował fakt naruszenia dóbr osobistych powoda w związku z odbywaniem przez niego kary pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w P., wskazując ogólnikowość pozwu i faktów, z którymi można by wiązać odpowiedzialność Skarbu Państwa.

Wyrokiem z dnia 17 listopada 2016 r. Sąd Okręgowy orzekł o oddaleniu powództwa. Zasądził od powoda na rzecz pozwanego kwotę 3600 zł. tytułem zwrotu kosztów procesu i przyznał na rzecz pełnomocnika powoda od Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Płocku kwotę 3600 zł tytułem wynagrodzenia za pomoc prawną świadczoną z urzędu.

Powyższe rozstrzygnięcie zapadło na podstawie następujących ustaleń faktycznych. P. B. odbywał karę pozbawienia wolności w Zakładzie Karnym w P. w latach 2013 - 2014. W celi numer 707, która przeznaczona była dla 6 osób według normy 3 m² na jednego osadzonego przebywał:

- od 11 grudnia 2013 r. do 22 grudnia 2013 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 6 osób,
- od 22 grudnia 2013 r. do 2 stycznia 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób,
- od 2 stycznia 2014 r. do 19 marca 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 6 osób.

Następnie P. B. przebywał w celi numer 703, która przeznaczona była dla 5 osób według normy 3 m² na jednego osadzonego:

- od 19 marca 2014 r. do 24 marca 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób,
- od 24 marca 2014 r. do 25 marca 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 4 osoby,
- od 25 marca 2014 r. do 1 kwietnia 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób,
- od 1 kwietnia 2014 r. do 14 kwietnia 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 4 osoby,
- od 14 kwietnia 2014 r. do 15 kwietnia 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób,
- od 15 kwietnia 2015 r. do 26 kwietnia 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 3 osoby,
- od 26 kwietnia 2014 r. do 7 maja 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 4 osoby,
- od 7 maja 2014 r. do 8 maja 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób,
- od 8 maja 2014 r. do 12 maja 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 4 osoby,
- od 12 maja 2014 r. do 14 maja 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 3 osoby,
- od 14 maja 2014 r. do 10 czerwca 2014 r. kiedy osadzonych tam było łącznie 5 osób.

W tym czasie w żadnej z tych cel nie nastąpiło przekroczenie dopuszczalnej normy powierzchniowej. Przekroczenie tej normy nie zostało także dokonane w oparciu o pisemne decyzje Dyrektora Zakładu Karnego.

Z opinii o stanie zdrowia sporządzonej na wniosek sądu penitencjarnego z dnia 23 stycznia 2014 r. wynika, że przed przyjęciem P. B. do Zakładu Karnego w P. leczony był z powodu wirusowego zapalenia wątroby typu C i osobowości nieprawidłowej, był konsultowany i leczony psychiatrycznie, jak również konsultowany ortopedycznie z powodu wady

rozwojowej - niedorozwoju stopy lewej. Dokonał również w przeszłości samouszkodzenia, z tego powodu przechodził zabieg operacyjny.

Stan techniczny cel, w których przebywał P. B. był właściwy. Zakres warunków bytowych, w tym wyposażenie tych cel mieszkalnych, był zgodny z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Cele te wyposażone były w następujący sprzęt kwaterunkowy: metalowe łóżko oddzielne dla każdego osadzonego, stoły, taborety, szafki, półki na przybory toaletowe, półki pod telewizor, lustro, wiadro na śmieci, szczotkę zmiotkę i miednicę. Sprzęt kwaterunkowy był sprawny, w każdej z omawianych cel były kąciki sanitarne wydzielone od cel mieszkalnych metalowym wygradzeniem. Do kącików sanitarnych doprowadzona była bieżąca zimna woda. Ponadto wentylacja w celach była sprawna, co znajdowało potwierdzenie w czasie jej corocznych przeglądów. Także zabezpieczenia techniczno - ochronne okien nie utrudniały dostępu światła dziennego do pomieszczeń.

W 2014 r. na Oddziale VII, gdzie znajdują się cele 703 i 707 były przeprowadzane prace remontowe obejmujące naprawę powierzchni ścian i podłóg, jak i wykonanie pełnej zabudowy kącików sanitarnych.

Sąd Okręgowy stwierdził, że powyższe okoliczności ustalił na podstawie wymienionych dokumentów oraz zeznań świadków W. M., M. P., T. K., A. R., J. W., M. B., J. J., J. C., A. N., C. M., S. T., S. W., K. C., H. M., P. F., M. G..

W opinii Sądu Okręgowego zeznania świadków zawnioskowanych przez powoda wskazują na niezbyt właściwe warunki sanitarne panujące przed remontem w celach (niewystarczająca wentylacja, niewłaściwe oddzielenie kącika sanitarnego od pozostałej części celi, uszkodzone szafki). Na podstawie tych zeznań uprawnione jest dokonanie ustalenia, iż warunki techniczno - sanitarne w Zakładzie Karnym w P. nie były komfortowe.

Jednocześnie Sąd pierwszej instancji stwierdził, że dokumenty złożone do akt nie były kwestionowane przez żadną ze stron. Sąd nie znalazł także podstaw do podważenia ich wiarygodności.

Odnosząc się jeszcze do przebiegu postępowania dowodowego Sąd Okręgowy wyjaśnił, że oddalił wnioski strony powodowej o dopuszczenie dowodów z opinii biegłych lekarzy okulisty, z zakresu chorób płuc, psychiatrii i psychologa jako nie mających znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy. Podniósł, że był związany podstawą faktyczną żądania pozwu, które w niniejszej sprawie sprowadzało się do naruszenia dóbr osobistych powoda poprzez złe warunki panujące w pozwanym zakładzie karnym. Powód nie powoływał się na wpływ tych warunków na jego stan zdrowia, który nie stanowił przedmiotu niniejszej sprawy, nie podnosił by z tego powodu doznał jakiegokolwiek szkody. Przyznał to sam pełnomocnik powoda w zażaleniu z dnia 4 czerwca 2014 r., gdzie stwierdził, że „przedmiotem powództwa nie jest kwestia stanu zdrowia powoda”. Nadto w żadnym innym piśmie procesowym nie łączono żadanego zadośćuczynienia za niewłaściwe warunki techniczne i przeludnienie z pogorszeniem stanu zdrowia powoda i nie podnoszono wyrządzenia powodowi szkody w postaci utraty zdrowia. Sąd podkreślił jednocześnie, że tezy dowodowe, na które miały zostać sporządzone opinie zostały sformułowane zbyt ogólnikowo. Nawet ustalenie przez biegłego okulistę, że brak osłon na lampach jarzeniowych może negatywnie wpływać na wzrok, nie przesądza faktu, że doprowadziło to do pogorszenia stanu wzroku konkretnie u powoda. To samo dotyczy ogólnego ustalenia przez biegłego z zakresu chorób płuc istnienia wpływu nieprawidłowej wentylacji na występowanie infekcji płuc u osadzonych. Ewentualne takie stwierdzenie nie wskazuje, że nieprawidłowa wentylacja wywołała infekcje płuc u powoda.

Sąd Okręgowy przypomniał również, że nie dysponował zeznaniami samego powoda, który nie stawił się na rozprawę, na której miał być przesłuchany. Pomimo opuszczenia Zakładu Karnego w P. nie wskazał sądowi czy chociażby swojemu pełnomocnikowi adresu dla doręczeń. Natomiast wezwania wysyłane pod adres, który podał opuszczając zakład karny nie były przez niego odbierane. W tej sytuacji trudno stawiać tezę, że u powoda doszło do pogorszenia stanu zdrowia na skutek warunków panujących w pozwanym zakładzie karnym i by z tego powodu została mu wyrządzona jakakolwiek krzywda.

Sąd oddalił również wniosek o dopuszczenie dowodu z opinii z zakresu budownictwa na okoliczność powierzchni cel, istnienia zamontowanych osłon na lampach i sposobu zabudowania kącików sanitarnych oraz wniosek o dokonanie

ogłędzin przedmiotowych cel. Dowód ten nie miałby znaczenia dla rozstrzygnięcia sprawy albowiem od okresu, kiedy w przedmiotowych celach przebywał powód upłynęło już sporo czasu, stan techniczny cel i wyposażenia w każdej chwili mógł ulec zmianie, a na oddziale VII w 2014 r. przeprowadzone były prace remontowe. Jeśli zaś chodzi o sposób zabudowania kąpoków sanitarnych to okoliczność ta została wykazana zeznaniami świadków, jak również wynika z pism Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej w Ł.

Sąd Okręgowy podniósł również, że także złożone do akt pismo dyrektora Zakładu Karnego w P. adresowane do niejakiemu M. P. (k.91) nie może podważyć twierdzenia strony pozwanej, że w celach w których przebywał powód nie występowało zjawisko przeludnienia. Z pisma tego nie wynika bowiem, iż adresat nie może być przetransportowany do Zakładu Karnego w P. z powodu przeludnienia. Treść pisma wskazuje jedynie, że jednostka nie jest w stanie zapewnić adresatowi pisma zakwaterowania zgodnego z normą powierzchni mieszkalnej, wynikającą z obowiązujących uregulowań prawnych.

W następstwie powyższych rozważań Sąd Okręgowy uznał, że powództwo podlegało oddaleniu.

Wskazując na motywy prawne rozstrzygnięcia zważył, że podstawą prawną roszczenia dochodzonego przez powoda jest art. 24 k.c. w zw. z art. 448 k.c. Art. 448 k.c. stanowi, że w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę lub na jego żądanie zasądzić odpowiednią sumę pieniężną na wskazany przez niego cel społeczny, niezależnie od innych środków potrzebnych do usunięcia skutków naruszenia. Art. 23 k.c. nie wymienia prawa do godnego wykonywania kary pozbawienia wolności, jako dobra osobistego podlegającego ochronie, niemniej jednak z uwagi na to, że przepis nie formułuje definicji dobra osobistego w sposób zamknięty, powód ma prawo poszukiwać ochrony z tego tytułu, wszak natężenie przeludnienia oraz innych niedogodności przy wykonywaniu kary pozbawienia wolności stanowi naruszenie godności i prywatności człowieka. W dniu 28 lutego 2007 r. Sąd Najwyższy w sprawie sygn. akt V CSK 431/06 uznał prawo osadzonego do wniesienia na podstawie art. 448 k.c. powództwa o zadośćuczynienie przeciwko Skarbowi Państwa za szkody spowodowane przeludnieniem i nieodpowiednimi warunkami sanitarnymi w zakładach karnych. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy w wyroku z 17 marca 2010 r. w sprawie sygn. akt II CSK 486/09, w którym podkreślił, że zgodnie z art. 30 Konstytucji, przyrodzona i niezbywalna godność człowieka jest wartością nienaruszalną, a jej poszanowanie i ochrona stanowi obowiązek władz publicznych. Konieczność przestrzegania tego obowiązku nabiera szczególnego znaczenia wtedy, kiedy Państwo - w ramach swojego imperium - realizuje zadania represyjne. Wykonywanie tych zadań nie może ograniczać godności osób odbywających karę pozbawienia wolności i prawa do traktowania w sposób humanitarny. Dodatkowo jako ewentualną podstawę roszczenia strony powodowej, Sąd Okręgowy wskazał art. 3 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności z 4 listopada 1950 r., która na zasadzie art. 87 ust. 1 Konstytucji RP jest jednym ze źródeł powszechnie obowiązującego prawa w Polsce. Stanowi on, że nikt nie może być poddany torturom ani nieludzkiemu lub poniżającemu traktowaniu albo karaniu. Bogate orzecznictwo Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w S. przekonuje, że poniżające traktowanie w rozumieniu art. 3 Konwencji ma miejsce wówczas, gdy osoba, której ono dotyczy, doznaje poniżenia lub upokorzenia w stopniu przynajmniej minimalnym. Ocena tego minimalnego stopnia dolegliwości jest względna; stopień dolegliwości musi być zatem oceniany w świetle okoliczności konkretnej sprawy, (por. wyrok (...) I. przeciwko Polsce (...) z 15 listopada 2001 r.).

Zdaniem Sądu Okręgowego, przy ocenie warunków panujących w zamkniętym zakładzie karnym należy brać pod uwagę m.in. ich skumulowany efekt, czas, przez który osadzony umieszczony był w zaskarżonych warunkach oraz konkretne zarzuty stawiane przez osadzonego. Art. 110 § 2 kkw stanowi, że powierzchnia w celi mieszkalnej, przypadająca na skazanego, wynosi nie mniej niż 3 m². Cele wyposaża się w odpowiedni sprzęt kwaterunkowy zapewniający skazanemu osobne miejsce do spania, odpowiednie warunki higieny, dostateczny dopływ powietrza i odpowiednią do pory roku temperaturę, według norm określonych dla pomieszczeń mieszkalnych, a także oświetlenie odpowiednie do czytania i wykonywania pracy. Mając powyższe na względzie Sąd stwierdził, że działaniom pozwanego zakładu karnego nie można przypisać cech bezprawności. Wszelkie działania podejmowane przez funkcjonariuszy pozwanego względem powoda były zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym. Pozwany zdaniem sądu

wywiązywał się z wszelkich przepisów mających na celu zapewnienie powodowi realizację przysługujących mu praw, a wynikających z obowiązującego systemu norm prawnych szczegółowo regulujących sposób i warunki osadzenia w jednostce penitencjarnej. Jak wynika ze zgromadzonego materiału dowodowego powód był traktowany w sposób godny, z poszanowaniem przysługujących mu praw oraz jego dóbr osobistych. Był traktowany tak samo, jak każdy inny osadzony w pozwanym zakładzie, miał takie same warunki techniczne w celach, w których de facto nie występowało zjawisko przeludnienia. Wbrew twierdzeniom powoda w celach, w których przebywał była zapewniona norma powierzchniowa co najmniej 3 m² na jedną osobę. Przedstawione przez powoda dowody nie wykazały także, by warunki panujące w pozwanym zakładzie były niegodziwe czy nieludzkie.

Z zeznań świadków i samego powoda wynika, iż nie były to warunki komfortowe, jednakże cele mieszkalne, w których przebywał powód były wyposażone zgodnie z rozporządzeniem Ministra Sprawiedliwości z dnia 17 października 2003 r. w sprawie warunków bytowych osób osadzonych w zakładach karnych i aresztach śledczych. Stan ilościowy i jakościowy tego wyposażenia odpowiada normom określonym w wymienionym wyżej rozporządzeniu. Jeśli chodzi o stan techniczny jest rzeczą naturalną, że pewne sprzęty czy rzeczy ulegają z biegiem czasu naturalnemu zużyciu, lub zostają po prostu uszkodzone przez korzystające z nich osoby. Nadto pamiętać również należy, że to sami osadzeni mają obowiązek dbać o porządek i czystość w celi. W celach, w których przebywał powód znajdowały się wydzielone kąciki sanitarne, które posiadały dostęp do zimnej wody oraz zapewniały intymność osób z nich korzystających. Wbrew twierdzeniu powoda w oknach cel, w których przebywał nie były zamontowane blendy lecz kraty koszowe, które w żaden sposób nie ograniczają dopływu powietrza czy światła dziennego. Niezależnie od powyższego należy podnieść, że możliwość stosowania przesłon okiennych przez zakłady karne dopuszcza rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z 31 października 2003 r. w sprawie sposobów ochrony jednostek organizacyjnych Służby Więziennej. W celach mieszkalnych w pozwanym zakładzie karnym jest zapewniona wentylacja, co potwierdzają protokoły z przeglądów kominiarskich. Wentylacja ta zapewniona jest w różnych celach w niejednolity sposób, jednakże jest to związane z samą konstrukcją budynku, w który znajduje się zakład karny. Nadto każda z cel oświetlana jest przez lampy jarzeniowe, które zapewniają odpowiednie natężenie światła.

Wszystko to pozwala na stwierdzenie, że warunki bytowe panujące w pozwanym zakładzie karnym nie naruszyły dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia jego godności. Były to bowiem warunki zgodne z obowiązującymi przepisami, jednakowe dla wszystkich osadzonych i nie mające na celu dyskryminowania czy poniżania powoda. Sąd orzekający przywołał również pogląd Sądu Apelacyjnego w Łodzi zawarty w wyroku z dnia 05 marca 2013 r. sygn. akt I ACa 1200/12, w którym wskazano, że „samo skazanie i ukaranie karą pozbawienia wolności zakłada określoną dolegliwość i ograniczenia w różnym zakresie odnoszące się do konieczności przebywania w warunkach izolacji z innymi osobami na stosunkowo niewielkiej powierzchni, limitowanie czasu i form przebywania poza celą, załatwiania potrzeb fizjologicznych w warunkach ograniczenia pełnej intymności, organizowania kąpieli i prania odzieży według pewnych reguł wymuszonych warunkami bytowania w dużej zbiorowości. Dlatego też należne powodowi zadośćuczynienie może obejmować tylko takie cierpienia fizyczne i psychiczne, które wprost nie wynikają z istoty i celu odbywania izolacyjnej kary pozbawienia wolności”. Przypomniał, że zadaniem zakładu karnego jest izolacja osadzonego od społeczeństwa, a nie zapewnienie mu warunków bytowych odpowiadających warunkom mieszkaniowym na wolności albowiem celem kary pozbawienia wolności jest pewna dolegliwość związana z odpowiedzialnością za popełnione przestępstwa. Bez wątplenia prawo do godnego odbywania kary pozbawienia wolności jest dobrem osobistym każdego osadzonego. Jednakże naruszenie tego dobra będzie miało miejsce jedynie wówczas, gdy poziom uciążliwości związany z pobytem w zakładzie karnym przekroczy poziom nieuniknionego cierpienia, a tego w przypadku powoda nie sposób stwierdzić.

O kosztach procesu Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c., obciążając powoda który proces przegrał kosztami zastępstwa procesowego, jakie poniosła strona pozwana.

Apelację od powyższego wyroku wniósł pełnomocnik powoda. Zaskarżył go w całości, zarzucając mu błąd w ustaleniach faktycznych, który miał istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez błędne przyjęcie, iż warunki bytowe panujące w pozwanym zakładzie karnym nie naruszyły dóbr osobistych powoda w postaci naruszenia jego godności,

gdyż cele mieszkalne w których powód przebywał były wyposażone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a ich stan techniczny nie odbiegał od normy, oraz że brak jest związku przyczynowego pomiędzy pobytem w Zakładzie Karnym w P. a pogorszeniem się wzroku, wydolności płuc i zdrowia psychicznego powoda, podczas gdy obiektywna ocena wszystkich dowodów prowadzi do wniosków odmiennych i winna skutkować zasądzeniem powództwa w całości.

Wydając zaskarżony wyrok Sąd, zdaniem skarżącego, naruszył również art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c., które to naruszenie miało istotny wpływ na treść orzeczenia poprzez nie dopuszczenie dowodów z opinii biegłych z zakresu chorób płuc, okulistyki, psychiatrii i psychologii oraz budownictwa, podczas gdy okoliczności sprawy wymagają zasięgnięcia wiadomości specjalnych z tych dziedzin, co w efekcie skutkowało przedwczesnym oddaleniem powództwa w całości.

Wskazując na powyższe zarzuty, skarżący wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie powództwa w całości, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy w całości Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania. Pełnomocnik powoda wniósł również o zasądzenie kosztów zastępstwa procesowego świadczonych na rzecz powoda według norm przepisanych, oświadczając, że nie zostały one uiszczone, ani w całości, ani też w części.

Strona pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje. Apelacja nie zasługuje na uwzględnienie.

Treść wniesionej skargi apelacyjnej wymaga w pierwszej kolejności ustosunkowania się do sformułowanych przez pełnomocnika powoda zarzutów naruszenia prawa procesowego. Odnosząc się do tych zarzutów należy wskazać, że jedną z podstawowych zasad postępowania sądowego, jest zasada sprawiedliwego i wnikliwego rozpoznania sprawy a jej urzeczywistnienie sprowadza się do nałożenia na sąd obowiązku oparcia rozstrzygnięcia na wszechstronnie zgromadzonym i rozpatrzonym materiale dowodowym. Wskazana wyżej zasada implikuje obowiązek uwzględniania w toku postępowania dowodowego takich wniosków stron, które w bezpośredni sposób przyczyniają się lub mogą się potencjalnie przyczynić do wyczerpującego wyjaśnienia sprawy. Zaskarżony wyrok nie został jednak wydany w okolicznościach, które naruszałyby powyższą zasadę. Sąd Okręgowy nie dopuścił się bowiem naruszenia przepisów art. 217 § 1 k.p.c., art. 227 k.p.c. i art. 232 k.p.c.

Wskazując na naruszenie powołanych wyżej przepisów pełnomocnik skarżącego zakwestionował decyzję Sądu pierwszej instancji polegającą na oddaleniu wniosków dowodowych o przeprowadzenie dowodów z opinii biegłych lekarzy z zakresu chorób płuc, okulistyki, psychiatrii oraz dowodu opinii biegłego psychologa i biegłego z zakresu budownictwa.

Odnosząc się do decyzji o oddaleniu wniosków o powołanie biegłych lekarzy wskazać należy, że analiza treści pozwu wniesionego przez powoda wskazywała na to, że zgłaszając żądanie zadośćuczynienia powód swoje roszczenie wywodził z dwóch okoliczności: przeludnienia w celach, w których był osadzony oraz niewłaściwych warunków w jakich przebywał przejawiających się w braku właściwej wentylacji i oświetlenia w celach oraz braku ciepłej wody. W związku z powyższym nie było podstaw aby żądanie zadośćuczynienia z jakim wystąpił powód wiązać z pogorszeniem się jego stanu zdrowia w czasie odbywania kary pozbawienia wolności. Powyższą okoliczność potwierdził, na co słusznie zwrócił uwagę Sąd pierwszej instancji, pełnomocnik powoda w uzasadnieniu zażalenia z dnia 4 czerwca 2014 r. (k. 46). Wskazać również należy, że przywołane na poparcie zgłoszonego w skardze apelacyjnej zarzutu naruszenia wskazanych wyżej przepisów argumenty mające świadczyć o pogorszeniu się wzroku, wydolności płuc i zdrowia psychicznego powoda w czasie odbywania kary w zakładzie karnym w P. nie zostały w żaden sposób nawet uprawdopodobnione a ewentualne opinie biegłych lekarzy mogłyby co najwyżej ograniczyć się do hipotetycznych rozważań w tym zakresie. Nie sposób się zgodzić również z twierdzeniami pełnomocnika powoda jakoby złe warunki bytowe w pozwanym zakładzie karnym naruszały dobra osobiste powoda w postaci poczucia godności. Brak podstaw do przyjęcia, że cele mieszkalne, w których powód przebywał nie były wyposażone zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa, a ich stan techniczny dalece odbiegał od obowiązujących norm.

Niezgodne z ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd Okręgowy było również zawarte w skardze apelacyjnej twierdzenie, że w cele 707 i 703 w których powód przebywał były przepełnione. Wprost przeciwnie, z ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji wynika, że w części okresu osadzenia powoda w wymienionych wyżej celach liczba osadzonych była zdecydowanie mniejsza niż to wynikało z ich wielkości i obowiązujących norm.

Nie sposób zgodzić się również ze skarżącym, że Sąd Okręgowy bezzasadnie odmówił dopuszczenia dowodów z opinii biegłego z zakresu budownictwa. Przypomnieć należy, że wskazany wyżej dowód został zgłoszony celem ustalenia dokładnej powierzchni cel o nr 703 i 707 oraz sposobu osłon lamp oświetleniowych oraz zabudowy kącika sanitarnego w celach (k. 69). Tymczasem rolą biegłego w procesie cywilnym nie jest dokonywanie ustaleń faktycznych istotnych dla zastosowania określonej normy prawnej (vide: wyrok Sądu Najwyższego z 29 czerwca 2010 r., sygn. akt III CSK 255/09, niepubl.).

Reasumując dotychczasowe rozważania stwierdzić należy, że decyzje Sądu pierwszej instancji o oddalenie wskazanych w skardze apelacyjnej wniosków dowodowych nie miały wbrew twierdzeniom skarżącego istotnego wpływu na wynik sprawy. Przeprowadzenie powyższych dowodów nie doprowadziłoby do uznania, gorszych niż przyjął Sąd pierwszej instancji warunków odbywania kary pozbawienia wolności, co ewentualnie mogłoby skutkować przyznaniem powodowi zadośćuczynienia.

W ocenie Sądu Apelacyjnego zaskarżony wyrok nie narusza również przepisów prawa materialnego, których zastosowanie pomimo braku w tym zakresie zarzutów apelacyjnych zostało poddane przez Sąd ocenie z urzędu. Oceniając, czy w trakcie pobytu powoda w wskazanej w pozwie jednostce penitencjarnej doszło do naruszenia jego dóbr osobistych stwierdzić należy, iż Sąd Okręgowy kwestię tę rozważył bardzo szczegółowo i zasadnie przyjął, iż do takiego naruszenia nie doszło.

Sąd Apelacyjny podziela ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji odnośnie warunków pobytu powoda w pozwanej jednostce penitencjarnej i przyjmuje je za własne. Okoliczność, że warunki odbywania kary przez powoda uznać należy za dalekie od komfortowych nie oznacza, iż były niehumanitarne i poniżające. Już tylko z tego względu brak podstaw aby uznać, że doszło do naruszenia jego dóbr osobistych. Podkreślić należy, że omawiane warunki były zgodne ze standardami wymaganymi przez prawo, co potwierdził materiał dowodowy złożony przez stronę pozwaną. Ponadto w orzecznictwie zwraca się uwagę, że każdy zarzut naruszenia dóbr osobistych osadzonego musi być rozpatrywany indywidualnie. O naruszeniu godności skazanego skutkującej prawem do ochrony prawnej można mówić dopiero wtedy, gdy cierpienia i upokorzenie przekraczają konieczny element cierpienia wpisanego w odbywanie kary pozbawienia wolności, zwłaszcza przy bierności zakładu karnego, który nie dba o poprawę warunków odbywania kary i godzi się na przepełnienie cel, nie dba o zwiększenie ich ilości, o remonty, o polepszenie warunków socjalnych, żywieniowych, czy wreszcie kulturalnych. W przedmiotowej sprawie zarzutu wskazanego wyżej zaniechania nie można postawić pozwanemu, który przeprowadził prace remontowe zmierzające do poprawy standardów w celach mieszkalnych.

Odnosząc się jeszcze do zastrzeżeń powoda dotyczących warunków w jakich odbywał karę pozbawienia wolności wskazać należy, że dyskomfort spowodowany pobytem w warunkach izolacji nie może stanowić podstawy do sformułowania tezy, że doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda. Do naruszenia dóbr osobistych dochodzi jedynie wówczas, gdy cierpienie i upokorzenie, jakiego doznaje pozbawiony wolności przekraczają nieunikniony element cierpienia wpisanego w karę pozbawienia wolności. O naruszeniu dobra osobistego w postaci uchybienia godności osadzonego w zakładzie karnym nie można mówić w przypadku pewnych uciążliwości lub niedogodności związanych z pobytem w takim zakładzie, polegających na niższym od oczekiwanego standardzie celi czy urządzeń sanitarnych, bowiem dla wielu ludzi nie odbywających kary pozbawienia wolności warunki mieszkaniowe bywają często równie trudne. Godność skazanego przebywającego w zakładzie karnym nie jest naruszona, jeżeli odpowiada uznanym normom poszanowania człowieczeństwa (vide: wyrok Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 11 października 2012 r., sygn. akt I A Ca 455/12). W przedmiotowej sprawie powód nie wykazał, by podczas jego pobytu w jednostkach penitencjarnych, miały miejsce przypadki naruszenia uznanych norm o wskazanym wyżej charakterze. Podkreślić należy, że odbywanie kary pozbawienia wolności wiąże się z naturalnymi dolegliwościami w postaci pogorszenia

standardu życia. Powyższe stanowi zwykle następstwo przymusowej izolacji, i nie może przesądzać o potrzebie zasądzenia zadośćuczynienia.

Na koniec wskazać należy, że zadośćuczynienie ma charakter przede wszystkim kompensacyjny, „wyrównujący” krzywdę doznaną przez uprawnionego. Zasądzenie zadośćuczynienia w oparciu o art. 448 k.c. nie może mieć miejsca w każdym przypadku dyskomfortu psychicznego. Nie można nadużywać instrumentów prawnych właściwych ochronie dóbr osobistych, gdyż prowadzi to do deprecjonowania samego przedmiotu ochrony. Reasumując brak podstaw do stwierdzenia naruszenia art. 448 k.c. w zw. z art. 24 k.c.

Mając powyższe na uwadze, Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. orzekł jak w sentencji wyroku.

O kosztach postępowania apelacyjnego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. zasądając od powoda na rzecz pozwanego kwotę 2700 zł. tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym. Kwota powyższa została ustalona na podstawie rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).

Koszty nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej powodowi z urzędu przyznano pełnomocnikowi powoda od Skarbu Państwa na podstawie §§ 19, 20, 6 pkt 6 i § 13 ust 1 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. Nr 163, poz. 1348 ze zm.).